

SUOMEN ASIANAJAJAT
FINLANDS ADVOKATER

Asianajotoimintaa koskevia säädöksiä ja ohjeita

A 01 Laki asianajajista

12.12.1958/496, 17.6.2011/716, viim. muut. 4.12.2015/1391.

MIKONKATU 25
MIKAELSGATAN 25

PL 194, FI-00101 HELSINKI
PB 194, FI-00101 HELSINGFORS

INFO@ASIANAJAJAT.FI
INFO@ADVOKATER.FI

+358 (0)9 6866 120

ASIANAJAJAT.FI
ADVOKATER.FI

A 01 Laki asianajajista

Annettu Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 1958

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 § Asianajaja on se, joka on maan yleisen asianajajayhdistyksen jäsenenä merkitty asianajajaluetteloon.

Edellä mainittua yhdistystä sanotaan tässä laissa asianajajayhdistykseksi.

2 § (30.7.2004/697) Asianajajayhdistyksen säännöissä on mainittava ainakin:

1) yhdistyksen nimi;

2) se maassa oleva kunta, joka on yhdistyksen kotipaikka;

3) yhdistyksen tarkoitus;

4) mitä maksuja jäsen on velvollinen suorittamaan ja miten ne määrätään;

5) miten yhdistyksen hallitus järjestetään ja kuinka pitkäksi ajaksi se valitaan;

6) milloin yhdistyksen tilit päätetään ja miten tilien ja hallinnon tarkastus toimitetaan;

7) millä tavoin valtuuskunta valitaan ja sen toiminta muuten järjestetään sekä milloin valtuuskunnan varsinainen kokous pidetään ja, jos sellaisia kokouksia on useita, mitkä asiat kussakin kokouksessa käsitellään;

8) millä tavoin tiedonannot yhdistyksen jäsenille toimitetaan;

9) miten yhdistyksen säännöt hyväksytään; sekä

10) miten yhdistyksen varat on käytettävä, jos yhdistys purkautuu tai lakkautetaan.

Yhdistyksen sääntöihin voidaan ottaa myös muita yhdistystä ja sen jäseniä koskevia yhdistyksen toiminnan kannalta välttämättömiä määräyksiä.

Asianajajayhdistyksen säännöt ja niiden muutokset, niiden tultua yhdistyksen säännöissä määrätyllä tavalla hyväksytyiksi, vahvistetaan oikeusministeriön päätöksellä ja julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

2 a § (28.2.1992/197) Päätösvaltaa asianajajayhdistyksessä käyttää valtuuskunta, jonka yhdistyksen jäsenet valitsevat. Yhdistyksen asioita hoitaa valtuuskunnan valitsema hallitus, jonka jäsenten tulee olla asianajajia.

3 § Asianajajaksi voidaan hyväksyä 25 vuotta täyttänyt henkilö, joka:

1) on rehelliseksi tunnettu sekä muilta ominaisuuksiltaan ja elämäntavoiltaan sopiva harjoittamaan asianajajan tointa;

2) on suorittanut Suomessa oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon, taikka on suorittanut oikeustieteen tutkinnon muualla kuin Suomessa ja saanut ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain (1385/2015) mukaisen Opetushallituksen lopullisen päätöksen korkeakoulututkinnon rinnastamisesta Suomessa suoritettavaan oikeustieteen maisterin tutkintoon;

3) on saavuttanut asianajajan toimen harjoittamiseen tarvittavan taidon sekä sellaisen käytännöllisen kokemuksen kuin asianajajayhdistyksen säännöissä määrätään;

4) on suorittanut asianajotoiminnan säännöksiä ja hyvän asianajajatavan vaatimuksia koskevan tutkinnon (*asianajajatutkinto*); sekä

5) ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

(4.12.2015/1391)

Suomessa voimaan saatettujen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti asianajajaksi voidaan sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, hyväksyä myös 1 momentissa tarkoitettu henkilö, jolla on jossakin muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa ammattipätevyys asianajajan toimen harjoittamiseen. Hakijan on tässä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa suoritettava asianajajatutkinto. (17.6.2011/716)

Asianajajaksi voidaan sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa ja 2 momentissa säädetään, hyväksyä myös 1 momentissa tarkoitettu henkilö, jolla jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa on asianajajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys. Tässä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa asianajajaksi hyväksyminen edellyttää, että hakija on kolmen vuoden ajan ollut merkittynä asianajajayhdistyksen pitämään 5 b §:n 1 momentissa tarkoitettuun EU-luetteloon ja osoittaa yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä (191/1959) tarkemmin määrätyllä tavalla harjoittaneensa Suomessa asianajajan tointa säännöllisesti vähintään sen ajan. (23.12.1999/1249)

Valtion tai kunnan virassa tai toimessa taikka muussa virkasuhteeseen perustuvassa palveluksessa oleva henkilö älköön olko asianajajana, ellei asianajajayhdistyksen hallitus siihen erityisistä syistä suostu. Asianajajana älköön myöskään olko henkilö, joka on sellaisessa toisen palveluksessa tai harjoittaa muuta ansiotoimintaa, jonka voidaan olettaa vaikuttavan haitallisesti hänen itsenäisyyteensä asianajajana. (8.1.1993/31)

Oikeusministeriö vahvistaa asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen. (17.6.2011/716)

Jos hakija on jo aikaisemmin suorittanut asianajajatutkinnon tai muutoin osoittanut, että hänellä on siinä edellytetyt tiedot, asianajajayhdistyksen hallitus voi vapauttaa hakijan mainitun tutkinnon suorittamisesta. (17.6.2011/716)

4 § Jäsenet asianajajayhdistykseen hyväksyy yhdistyksen hallitus. Jos hakemus hylätään, on päätös perusteltava.

Asianajajayhdistyksen hallituksen on pidettävä asianajajaluetteloa sekä 5 b §:n 1 momentissa tarkoitettua EU-luetteloa ja lähetettävä niistä ote vuosittain oikeusministeriölle. Hallituksen on pidettävä luettelot jokaisen nähtävänä ja jokaisella on oikeus saada luetteloista tai niiden osasta jäljennös kohtuullista maksua vastaan. (23.12.1999/1249)

5 § (29.8.2008/569) Asianajajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut tehtävät sekä kaikessa toiminnassaan noudattaa hyvää asianajajatapaa. Kuluttajan kannalta sopimattomasta tai hyvän tavan vastaisesta menettelystä säädetään lisäksi kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvussa.

Asianajajan tointa ei saa harjoittaa yhtiössä muun kuin asianajajan kanssa, ellei asianajajayhdistyksen hallitus erityisistä syistä anna siihen lupaa. Osakeyhtiössä asianajajan tointa saa harjoittaa vain asianajajayhdistyksen hallituksen antamalla luvalla ja määräämillä ehdoilla. Tällaisen osakeyhtiön yhtiöjärjestystä saa muuttaa vain samanlaisella luvalla. Yhtiön osakkeenomistaja vastaa hoidettavanaan olevasta asianajotehtävästä johtuvista velvoitteista yhteisvastuullisesti yhtiön kanssa. Jos asianajotehtävä on muun kuin yhtiössä asianajajana toimivan osakkeenomistajan hoidettavana tai ei tiedetä, kenen hoidettavana tehtävä on, vastaa jokainen asianajajana toimiva osakkeenomistaja yhteisvastuullisesti yhtiön kanssa tällaisesta velvoitteesta, joka on syntynyt hänen ollessaan yhtiössä mainitussa asemassa. Asianajaja ei myöskään ilman asianajajayhdistyksen hallituksen lupaa saa harjoittaa asianajajan tointa ulkomailla muualla kuin Euroopan talousalueen valtiossa.

Asianajajan on pidettävä päämiehilleen kuuluvat raha- ja muut varat erillään omista varoistaan.

Asianajajan velvollisuudesta tuomioistuimen määräyksestä toimia oikeudenkäynnissä avustajana tai asiamiehenä on säädetty erikseen.

5 a § (8.1.1993/31) Jossakin muussa Euroopan talousalueen valtiossa asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetun on hoitaessaan toimeksiantoa Suomessa käytettävä sitä ammattinimikettä, jota käytetään jäsenvaltiossa, josta hän tulee, ilmaistuna tuon valtion kielellä viittauksin siihen ammatilliseen järjestöön, johon hän kuuluu, tai siihen tuomioistuimeen, jossa hän saa toimia. Asiakkaan edustamiseen tuomioistuimessa tai viranomaisessa liittyvää sekä muuta toimintaa harjoittaessaan asianajajan on noudatettava paitsi Suomessa voimassa olevia ammatillisia menettelytapasääntöjä myös niitä velvollisuuksia, joita hänellä on siinä valtiossa, josta hän tulee.

Asianajajayhdistyksen hallituksen velvollisuudesta valvoa 1 momentissa tarkoitetun asianajajan toimintaa Suomessa on soveltuvin osin voimassa, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään asianajajayhdistyksen jäsenestä. Päätöksestä, jossa asianajajan todetaan rikkoneen hyvää asianajajatapaa, asianajajayhdistyksen hallituksen on annettava tieto sen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, josta asianajaja tulee.

5 b § (23.12.1999/1249) Muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetulla asianajajalla on oikeus kirjoittautua asianajajayhdistyksen pitämään luetteloon alkuperäistä ammattinimikettään käyttävistä, muussa jäsenvaltiossa asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetuista asianajajista *(EU-luettelo)*.

Mitä laissa ja yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä säädetään asianajajasta, koskee soveltuvin osin EU-luetteloon merkittyä asianajajaa. EU-luetteloon merkityn asianajajan tulee järjestää toimintansa yhdenmukaisesti Suomessa asianajajan tointa koskevien määräysten mukaisesti.

Ennen kuin kurinpitomenettely EU-luetteloon merkittyä asianajajaa vastaan aloitetaan, asianajajayhdistyksen tulee ilmoittaa siitä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, josta asianajaja on peräisin. Kurinpitomenettely tapahtuu yhteistyössä edellä mainitun viranomaisen kanssa rajoittamatta kuitenkaan asianajajayhdistyksen ratkaisuvaltaa.

5 c § (21.4.1995/626) Asianajaja tai hänen apulaisensa ei saa luvattomasti ilmaista sellaista yksityisen tai perheen salaisuutta taikka liike- tai ammattisalaisuutta, josta hän tehtävässään on saanut tiedon.

Rangaistus 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

6 § (30.7.2004/697) Asianajajayhdistyksen hallituksen on valvottava, että asianajajat esiintyessään tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona sekä muussakin toiminnassaan täyttävät velvollisuutensa. Asianajaja on velvollinen antamaan hallitukselle tiedot, joita tätä valvontaa varten tarvitaan. Asianajajan on myös sallittava hallituksen määräämän henkilön suorittaa tarkastus hänen toimistossaan, milloin hallitus katsoo sen valvontaa varten tarpeelliseksi, sekä tällöin esitettävä ne asiakirjat, joiden tutkimista tarkastuksen toimittaminen edellyttää. Hallituksen jäsen ja tarkastuksen toimittaja eivät saa oikeudettomasti ilmaista sellaista salassa pidettävää tietoa, jonka he valvontaa suorittaessaan ovat saaneet tietää.

Ratkaistessaan asianajajayhdistyksen jäsenyyttä koskevia asioita hallituksen jäsenet toimivat virkavastuulla.

Oikeuskanslerilla on oikeus panna vireille 7 c §:ssä tarkoitettu valvonta-asia, jos hän katsoo, että asianajaja laiminlyö velvollisuutensa. Oikeuskanslerilla on myös oikeus vaatia asianajajayhdistyksen hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin asianajajaa kohtaan, jos hän katsoo, ettei tällä ole oikeutta olla asianajajana. Asianajajayhdistyksen hallitus ja asianajaja ovat velvolliset antamaan oikeuskanslerille ne tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen hänelle tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamista varten.

6 a § (17.6.2011/716) Asianajajayhdistyksen yhteydessä toimivat riippumattomat valvontalautakunta ja valvontayksikkö, joille kuuluvat tässä laissa säädetyt asianajajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Sen mukaan kuin valtion oikeusaputoimistoista annetussa laissa (258/2002) ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) säädetään, valvontalautakunnalle ja valvontayksikölle kuuluvat myös julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät.

Valvontalautakunta käsittelee ja ratkaisee 7 c §:ssä tarkoitetut valvonta-asiat sekä antaa suosituksen asianajajan ja hänen asiakkaansa välisestä 7 e §:ssä tarkoitetusta palkkioriidasta.

Valvontayksikkö valmistelee valvontalautakunnassa käsiteltävät 2 momentissa tarkoitetut valvonta- ja palkkioriita-asiat. Valvontayksikön toimintaa johtaa valvonnasta vastaava lakimies, jonka tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, jolla on hyvä kokemus asianajotoiminnasta.

Valvonnasta vastaavan lakimiehen lisäksi valvontayksikössä on tarpeellinen määrä valvontalautakunnan sihteereitä, joiden tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Lisäksi valvontayksikössä voi olla muuta henkilöstöä.

Valvontayksikköön kuuluva toimihenkilö ei saa osallistua asianajajayhdistykselle kuuluvien muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen asioiden hoitamiseen, jos osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

7 § (17.6.2011/716) Jos asianajajan todetaan valvonta-asian käsittelyssä ilmitulleiden seikkojen johdosta menetelleen 5 §:n 1 momentin vastaisesti, on valvontalautakunnan määrättävä hänelle *kurinpidollinen seuraamus*, joita ovat asianajajayhdistyksen jäsenyydestä erottaminen, seuraamusmaksun määrääminen, varoitus ja huomautus.

Jos asianajaja menettelee epärehellisesti tai muulla tavalla tehtävässään tahallaan loukkaa toisen oikeutta, on hänet erotettava asianajajayhdistyksen jäsenyydestä. Jos asianajajan menettelyyn liittyy lieventäviä seikkoja, hänen maksettavakseen voidaan määrätä seuraamusmaksu tai antaa hänelle varoitus.

Jos asianajaja menettelee muulla tavalla hyvän asianajajatavan vastaisesti, hänelle on annettava varoitus taikka huomautus. Jos asianajajan tässä tai 2 momentissa tarkoitettu menettely on toistuvaa tai siihen muuten liittyy raskauttavia seikkoja, hänet voidaan erottaa asianajajayhdistyksen jäsenyydestä tai hänen maksettavakseen voidaan määrätä seuraamusmaksu. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos asianajaja tekee teon, joka on omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa.

Seuraamusmaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 15 000 euroa. Seuraamusmaksua määrättäessä otetaan huomioon muun ohessa asianajajan menettelyn moitittavuus, kokemus asianajotehtävistä sekä taloudelliset olot niin, että seuraamus on oikeudenmukaisessa suhteessa hänen menettelyynsä. Seuraamusmaksu suoritetaan asianajajayhdistykselle ja sillä katetaan valvontalautakunnan ja valvontayksikön toiminnasta aiheutuvia kustannuksia.

Seuraamusmaksua ei määrätä, jos samaa rikkomusta koskeva asia on vireillä esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa rikosasiana taikka jos asianajaja on lainvoimaisesti tuomittu rangaistukseen kyseisestä rikkomuksesta.

Seuraamus voidaan 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa jättää määräämättä, jos asianajaja menettelyllään vain vähäisessä määrin rikkoo asianajajan velvollisuuksia ja menettelyä on sen haitallisuuteen nähden pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen vähäisenä.

Vastaavin edellytyksin kuin asianajaja on erotettava yhdistyksestä, on EU-luetteloon merkitty asianajaja poistettava EU-luettelosta.

Jos asianajajan jäsenyys asianajajayhdistyksessä on valvonta-asian tultua vireille päättynyt, valvontalautakunta voi jatkaa asian käsittelyä ja lausua siitä, onko asianajaja jäsenenä ollessaan menetellyt moitittavasti ja minkä seuraamuksen hän olisi siitä ansainnut.

Valvontalautakunta voi määrätä asianajajayhdistyksestä erottamista tai EU-luettelosta poistamista koskevan päätöksen noudatettavaksi muutoksenhausta huolimatta.

7 a §

(17.6.2011/716) Valvontalautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja ja yksitoista muuta jäsentä sekä heidän kunkin henkilökohtaiset varajäsenensä. Puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajia. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen. Kahden jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Valvontalautakunnan jäsenten ja varajäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Asianajajayhdistyksen valtuuskunta valitsee valvontalautakunnan puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä asianajajakuntaan kuuluvat jäsenet ja heidän varajäsenensä. Valtioneuvosto nimittää asianajajakuntaan kuulumattomat valvontalautakunnan jäsenet ja heidän varajäsenensä oikeusministeriön esityksestä. Ennen esityksen tekemistä oikeusministeriön on pyydettävä ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään asianajajayhdistyksen lausunto, jonka on 1 momentissa tarkoitettujen muiden asianajajakuntaan kuulumattomien kuin luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia edustavien ehdokkaiden osalta oltava puoltava. Lausunto on pyydettävä kaksi kertaa niin monesta ehdokkaasta kuin on nimitettäviä. Valvontalautakunta valitsee vuosittain keskuudestaan kolme varapuheenjohtajaa.

Valvontalautakunnan jäsenenä yhtäjaksoisesti kuusi vuotta ollut voidaan valita tai nimittää uudelleen samaan tehtävään vasta toimikaudeksi, joka alkaa kolmen vuoden kuluttua hänen edellisen toimikautensa päättymisestä. Lautakunnan jäsenenä yhtäjaksoisesti kuusi vuotta toiminut voi kuitenkin tulla valituksi lautakunnan puheenjohtajaksi. Valvontalautakunnan puheenjohtajana voi yhtäjaksoisesti toimia enintään kuusi vuotta. Eron valvontalautakunnan jäsenelle ja varajäsenelle myöntää hänet valinnut tai nimittänyt taho, joka noudattaen säädettyä menettelyä valitsee tai nimittää hänelle seuraajan jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

7 b §

Valvontalautakunta voi toimia neljänä jaostona, joihin kuhunkin kuuluu kolme jäsentä. Jaostojen kokoonpanon määrää valvontalautakunta siten, että kuhunkin jaostoon kuuluu jäseninä enintään kaksi asianajajaa ja enintään kaksi asianajajakuntaan kuulumatonta jäsentä. Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja kolme varapuheenjohtajaa. Palkkioriita-asiaa käsiteltäessä jaostossa johtaa puhetta kuitenkin 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettu jäsen, joka ei ole asianajaja eikä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. (17.6.2011/716)

Valvontalautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kahdeksan muuta jäsentä on saapuvilla. Valvontalautakunnan jaosto on päätösvaltainen, kun kaikki sen jäsenet ovat saapuvilla. (17.6.2011/716)

Jos erimielisyyttä ilmenee, asia päätetään äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa. Valvonta-asiaa käsiteltäessä noudatetaan kuitenkin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 10 luvussa säädettyä äänestysmenettelyä.

7 c § (30.7.2004/697) Valvonta-asia tulee vireille, kun asianajajaan kohdistuva kirjallinen kantelu, oikeuskanslerin ilmoitus tai tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:n nojalla tekemä ilmoitus saapuu valvontalautakunnalle. Asia tulee vireille myös, kun asianajajayhdistyksen hallitus on päättänyt siirtää tietoonsa tulleen asian valvontalautakunnan käsiteltäväksi. (17.6.2011/716)

Jos kantelu on niin puutteellinen, ettei asiaa voida sen perusteella ottaa ratkaistavaksi, kantelijaa on määräajassa kehotettava korjaamaan puute. Kantelijalle on samalla ilmoitettava, millä tavoin kantelu on puutteellinen, ja että valvontalautakunta voi jättää kantelun tutkittavaksi ottamatta, jos kantelija ei noudata saamaansa täydennyskehotusta. Valvontalautakunta ei ota tutkittavaksi aikaisemmin ratkaistua asiaa koskevaa kantelua, ellei kantelussa ole esitetty asiaan vaikuttavaa uutta selvitystä.

Jos tapahtumista, joista kantelussa on kysymys, on kulunut enemmän kuin viisi vuotta, se voidaan jättää tutkittavaksi ottamatta.

7 d § (30.7.2004/697) Valvonta-asiat käsitellään valvontalautakunnan jaostossa tai täysistunnossa. Täysistunnossa käsitellään valvontalautakunnan puheenjohtajan sen käsiteltäviksi määräämät tai jaostojen sille siirtämät asiat. Asianajajayhdistyksestä erottamisesta ja seuraamusmaksun määräämisestä päättää aina täysistunto.

Menettely valvonta-asiaa käsiteltäessä on kirjallinen. Asianajajayhdistyksestä voidaan kuitenkin erottaa tai seuraamusmaksu määrätä vain, jos asiassa on järjestetty suullinen käsittely. Valvontalautakunta tai jaosto voi muulloinkin järjestää suullisen käsittelyn. Asianajaja ja kantelija on kutsuttava suulliseen käsittelyyn.

Asianajajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua. Asianajajan tulee antaa häneltä pyydetyt tiedot ja selvitykset avoimesti ja totuudenmukaisesti. Kantelijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan antaman vastauksen johdosta. Lautakunnan ja jaoston on muutoinkin huolehdittava siitä, että asia tulee riittävästi selvitetyksi.

7 e § (30.7.2004/697) Palkkioriita-asia tulee vireille, kun asianajajan päämiehen tai muun asiakkaan kirjallinen hakemus saapuu valvontalautakunnalle. Jos hakemus on niin puutteellinen, ettei asiaa voida sen perusteella ottaa ratkaistavaksi, hakijaa on määräajassa kehotettava korjaamaan puute. Hakijalle on samalla ilmoitettava, millä tavoin hakemus on puutteellinen, ja että valvontalautakunta voi jättää hakemuksen ottamatta käsiteltäväksi, jos hakija ei noudata saamaansa täydennyskehotusta. (17.6.2011/716)

Palkkioriita-asioissa menettelyn asianosaisina ovat asianajaja ja se yhtiö, jonka lukuun hän on toiminut, ja hakija. Asianajajalle ja sille yhtiölle, jonka lukuun hän on toiminut, on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisua. Hakijalle on varattava tilaisuus lausua asianajajan ja yhtiön antaman vastauksen johdosta.

Palkkioriita-asia käsitellään valvontalautakunnan jaostossa, ja menettely on kirjallinen. Jaosto voi järjestää suullisen käsittelyn, johon asianosaiset on kutsuttava.

Suositusta ei anneta, jos hakijan oikeus vaatia palkkion alentamista on lain mukaan vanhentunut.

Suositus ei ole täytäntöönpanokelpoinen eikä sillä ole tuomion oikeusvaikutuksia.

7 f § (30.7.2004/697) Jos sama palkkioriita on vireillä tuomioistuimessa ja valvontalautakunnassa ja asianajajan asiakas ilmoittaa tästä tuomioistuimelle ennen vastaamistaan pääasiaan, on asian käsittely tuomioistuimessa keskeytettävä, kunnes lautakunnan suositus on annettu.

7 g § (30.7.2004/697) Valvonta- ja palkkioriita-asiassa annettava ratkaisu on laadittava erilliseksi asiakirjaksi. Siinä on oltava:

1) asianimike ja ratkaisun antamispäivä;

2) asianosaisten nimet ja kantelijan nimi;

3) selostus asiassa esitetyistä vaatimuksista ja vastauksista perusteluineen;

4) ratkaisun perustelut;

5) lainkohdat, asianajajayhdistyksen sääntöjen kohdat ja ne hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet, joita asiassa on sovellettu;

6) lopputulos; sekä

7) ratkaisukokoonpanoon kuuluneiden nimet ja asema sekä ilmoitus siitä, onko ratkaisusta äänestetty; jos ratkaisusta on äänestetty, ratkaisuasiakirjaan on liitettävä eri mieltä olleiden jäsenten mielipiteet.

Palkkioriita-asiassa annettavaan ratkaisuun on liitettävä ohjeet siitä, miten hakijan on toimittava, jos hän haluaa saattaa palkkioriidan tuomioistuimen käsiteltäväksi.

7 h § (30.7.2004/697) Valvontalautakunnan on pidettävä käsittelemistään valvonta- ja palkkioriita-asioista julkista päiväkirjaa, johon on merkittävä tiedot kantelijasta tai hakijasta, asianajajasta ja tarvittaessa asianajajayhtiöstä, asianimikkeestä, ratkaisun antamispäivästä ja ratkaisun lopputuloksesta. Päiväkirjasta on myös ilmettävä asian käsittelyn vaihe. Julkiseen päiväkirjaan merkitään myös tieto siitä, onko asianajaja noudattanut valvontalautakunnan palkkioriita-asiassa antamaa suositusta. (17.6.2011/716)

Julkisesta päiväkirjasta poistetaan asiaa koskeva tieto:

1) erottamisesta ja seuraamusmaksusta kymmenen vuoden kuluttua;

2) varoituksesta kuuden vuoden kuluttua; ja

3) huomautuksesta ja siitä, että seuraamusta ei ole määrätty, kolmen vuoden kuluttua valvonta-asian ratkaisun antamisesta.

Palkkioriita-asiaa koskeva tieto poistetaan kolmen vuoden kuluttua suosituksen antamisesta.

Tietoa ei kuitenkaan poisteta, jos kyseisestä asianajajasta on päiväkirjassa sellainen seuraamusta tai palkkion alentamista tarkoittavaa suositusta koskeva uudempi tieto, jota ei 2 tai 3 momentin nojalla vielä voida poistaa.

7 i § (17.6.2011/716) Valvontalautakunnan on laadittava valvonta- ja palkkioriita-asiassa antamastaan ratkaisusta julkinen ratkaisuseloste. Siinä on oltava:

1) asianimike ja ratkaisun antamispäivä;

2) kysymyksessä olevan asianajajan ja palkkioriita-asiassa myös asianajajayhtiön nimi;

3) pääpiirteittäinen selostus asiasta ja ratkaisun perusteluista;

4) lainkohdat, asianajajayhdistyksen sääntöjen kohdat ja ne hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet, joita asiassa on sovellettu;

5) lopputulos;

6) ratkaisukokoonpanoon kuuluneiden nimet ja asema sekä ilmoitus siitä, onko ratkaisusta äänestetty; jos ratkaisusta on äänestetty, ratkaisuselosteeseen on liitettävä eri mieltä olleiden jäsenten kannattama lopputulos ja sen perustelut.

Valvontalautakunnan tulee pitää ratkaisuseloste yleisön saatavilla niin kauan kuin ratkaisua koskeva tieto on 7 h §:n mukaisesti merkittynä julkiseen päiväkirjaan.

7 j § (17.6.2011/716) Valvonta- tai palkkioriita-asiaa käsittelevän esteellisyydestä on voimassa, mitä asianajajan ja tuomarin esteellisyydestä säädetään tai määrätään.

Siltä osin kuin laissa ei toisin säädetä, valvonta- ja palkkioriita-asian käsittelyyn valvontalautakunnassa ja valvontayksikössä sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään.

Valvontalautakunnan ja valvontayksikön asiakirjojen ja toiminnan julkisuuteen valvonta- ja palkkioriita-asioissa sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, jollei asianajajan salassapitovelvollisuudesta muuta johdu. Asiakirja ei kuitenkaan tule julkiseksi, ennen kuin valvontalautakunnan ratkaisu on annettu tai kun se on asiaan osallisen saatavissa.

7 k § (17.6.2011/716) Valvontalautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla, eivätkä he saa oikeudettomasti ilmaista sellaista laissa salassa pidettäväksi säädettyä tietoa, jonka he valvonta-asiaa tai palkkioriita-asiaa käsitellessään ovat saaneet tietää.

Edellä 6 a §:n 1 momentissa tarkoitettuihin asioihin liittyviä tehtäviä hoitaessaan valvontayksikön toimihenkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta valvontayksikön toimihenkilön hoitaessa mainittuja tehtäviä säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 § (23.12.1999/1249) Joka on erotettu asianajajayhdistyksestä tai kurinpidollisena seuraamuksena poistettu EU-luettelosta, voidaan, kun kolme vuotta on kulunut erottamisesta tai poistamisesta, hakemuksesta ottaa uudelleen yhdistyksen jäseneksi tai vastaavasti merkitä EU-luetteloon.

Henkilöä, jonka luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettu lupa oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana toimimiseen on peruutettu kurinpidollisena seuraamuksena, ei voida ottaa asianajajayhdistyksen jäseneksi ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun luvan peruuntuminen on alkanut. (17.6.2011/716)

9 § (30.7.2004/697) Asianajaja, joka on konkurssissa tai jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu, lakkaa olemasta asianajajayhdistyksen jäsen, ja hallituksen on poistettava hänet asianajajaluettelosta. (17.6.2011/716)

Jos EU-luetteloon merkitty asianajaja lakkaa olemasta asianajaja siinä jäsenvaltiossa, josta hän on peräisin, hänet poistetaan EU-luettelosta.

Jos asianajaja ei enää täytä 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja kelpoisuusvaatimuksia, on hallituksen erotettava hänet yhdistyksestä.

Jos asianajaja lakkaa harjoittamasta asianajajan tointa tai jos hänellä 3 §:n 4 momentissa mainitusta syystä ei enää ole oikeutta olla asianajajana, on hänen pyydettävä eroa asianajajayhdistyksestä. Jollei hän pyydä eroa viipymättä, on hallituksen erotettava hänet yhdistyksen jäsenyydestä.

Ennen 3 ja 4 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymistä asianajajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallituksen järjestämässä suullisessa käsittelyssä.

Asianajajayhdistyksen hallitus voi 4 momentissa säädetystä poiketen antaa eläkkeelle siirtymisen johdosta asianajotoiminnan harjoittamisen lopettavalle asianajajalle, joka välittömästi ennen eläkkeelle siirtymistään on harjoittanut asianajotoimintaa vähintään kymmenen vuotta, luvan jäädä asianajajayhdistyksen jäseneksi.

10 § (30.7.2004/697) Sillä, jonka 3 §:n 4 momentissa tai 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hakemus on hylätty tai jota ei ole otettu EU-luetteloon, on oikeus valittaa asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Asianajajalla, jota valvonta-asia koskee, on oikeus valittaa 7 c §:ssä tarkoitetussa valvonta-asiassa annetusta valvontalautakunnan päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Lisäksi sillä, joka on erotettu asianajajayhdistyksestä tai joka on poistettu asianajajaluettelosta tai EU-luettelosta, on oikeus valittaa 9 §:ssä tarkoitetussa asiassa annetusta asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. (17.6.2011/716)

Oikeuskanslerilla on oikeus valittaa 7 ja 9 §:ssä tarkoitetuissa asioissa annetuista hallituksen ja valvontalautakunnan päätöksistä.

Määräaika valituksen tekemiselle on 30 päivää. Valitusaika alkaa siitä päivästä, jona päätös on annettu tiedoksi. Helsingin hovioikeudelle osoitettu valituskirjelmä on toimitettava määräajassa valvontalautakunnalle. Valvontalautakunnan on viivytyksettä toimitettava valituskirjelmä liitteineen ja jäljennös valituksenalaisesta päätöksestä sekä asianajajayhdistyksen lausunto valituksen johdosta hovioikeuteen. (17.6.2011/716)

Hovioikeuden on valitusasiaa käsiteltäessä varattava oikeuskanslerille, asianajajayhdistykselle ja kantelijalle tilaisuus tulla kuulluksi valituksen johdosta ja tarvittaessa esittää todistelua ja muuta selvitystä.

11 § Jos se, joka ei ole asianajaja, käyttää itsestään asianajajan ammattinimitystä tahi toimistostaan nimitystä asianajotoimisto taikka muutoin ilmoittaa ammattialansa siten, että hänen sen perusteella voidaan erheellisesti olettaa olevan yleisen asianajajayhdistyksen jäsen, rangaistakoon sakolla.

Rangaistusvaatimuksen 1 momentissa tarkoitetusta teosta saa tehdä syyttäjä tai asianajajayhdistys. (13.5.2011/443)

12 § Asianajajayhdistys voi perustaa tarkoitusperiensä toteuttamista sekä asianajajien ja heidän perheittensä taloudellista turvaamista edistäviä rahastoja keräämällä näihin tarkoituksiin erityisiä maksuja jäseniltään.

13 § Tämän lain säännöksillä ei rajoiteta oikeutta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana.

13 a § (31.8.2001/765) Mitä tässä laissa ja yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä (191/1959) säädetään henkilöstä, jolla on asianajajan ammattipätevyys Euroopan unionin jäsenvaltiossa, sovelletaan myös henkilöön, jolla on asianajajan ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta.

13 b § (17.6.2011/716) Tarkempia määräyksiä työskentelyn järjestämisestä valvontalautakunnassa ja valvontayksikössä voidaan antaa valvontalautakunnan vahvistamassa työjärjestyksessä.

14 § Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1959, kuitenkin siten, että lain 11 §:n säännöstä on sovellettava vasta 1 päivästä joulukuuta 1959. Oikeusministeriön asiana on jo ennen lain voimaantuloa määrätä asianajajayhdistyksen väliaikaiseksi hallitukseksi 12 sen jäseneksi suostunutta oikeusministeriön sopivaksi katsomaa henkilöä. Väliaikaisen hallituksen, joka valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ja jonka toimikausi päättyy asianajajayhdistyksen ensimmäisessä varsinaisessa kokouksessa, on tehtävä esitys asianajajayhdistyksen säännöiksi, asetettava väliaikaisia toimielimiä ja ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen asianajajayhdistyksen toiminnan aloittamiseksi lain tullessa voimaan. Asianajajayhdistyksen säännöt on vahvistettava ennen tämän lain voimaantuloa.

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen:

4.12.2015/1391:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun edellytyksen täyttää myös henkilö, joka on saanut ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1093/2007) mukaisen Opetushallituksen päätöksen kelpoisuudesta oikeustieteen ylempää korkeakoulututkintoa edellyttävään tehtävään ja suorittanut mahdolliset päätöksessä edellytetyt korvaavat toimenpiteet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018 sekä henkilö, joka on saanut ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain (531/1986) mukaisen Opetushallituksen päätöksen korkeakoulututkinnon rinnastamisesta Suomessa suoritettavaan oikeustieteen maisterin tutkintoon ja suorittanut mahdolliset päätöksessä edellytetyt täydentävät korkeakouluopinnot.

HE 22/2015, SiVM 6/2015, EV 50/2015